Europees Parlement
2019-2024

Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid

2023/2066(INI)

28.9.2023

ADVIES

van de Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid

aan de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken

inzake het verminderen van ongelijkheid en het bevorderen van sociale integratie in tijden van crisis voor kinderen en de gezinnen waarin zij leven (2023/2066(INI))

Rapporteur voor advies: Ewa Kopacz

PA_NonLeg

SUGGESTIES

De Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid verzoekt de bevoegde Commissie werkgelegenheid en sociale zaken onderstaande suggesties in haar ontwerpresolutie op te nemen:

1. stelt vast dat crises niet genderneutraal zijn, dat de sociale en genderongelijkheid binnen de EU zijn toegenomen als gevolg van verschillende opeenvolgende crises, zoals de gevolgen van de COVID-19-pandemie, de aanvalsoorlog tegen Oekraïne, rampen die gepaard gaan met de klimaatverandering, en de huidige stijging van de kosten van levensonderhoud en energiekosten, en dat deze negatieve gevolgen hebben voor kinderen en gezinnen met kinderen, wat betreft hun levensomstandigheden, inkomen en toegang tot de arbeidsmarkt, gezondheidszorg, onderwijs en vaardigheden, huisvesting, basisgoederen en -diensten, en zorg en sociale diensten, kortom wat betreft hun algemene welzijn;

2. is van mening dat de zogenoemde bezuinigingsmaatregelen (met inbegrip van de aanzienlijke inperking van de sociale steun voor kinderen en gezinnen, de stijgende werkloosheid, het massale gebruik van onzekere banen en de verhoging van de belastingdruk) en bezuinigingen in reactie op de financiële crisis van 2008-2013 de ongelijkheid hebben vergroot en een rol hebben gespeeld in de verslechtering van de levensomstandigheden voor kinderen;

3. benadrukt dat de huidige crisis in verband met de kosten van levensonderhoud een acute bedreiging vormt voor de bestaansmiddelen, gezondheid en het welzijn van vrouwen aangezien zijzelf en hun gezin het risico lopen geen toegang tot huisvesting te krijgen, hun koopkracht en mogelijkheden om in voedsel te voorzien worden beperkt en de energiearmoede, sociale uitsluiting en ongelijkheid toenemen; benadrukt dat vrouwen en kinderen die te maken hebben met intersectionele discriminatie, extra belemmeringen ondervinden bij de toegang tot sociale basisdiensten; onderstreept dat in het bijzonder de gevolgen van vooroordelen en hardnekkige stereotypen voor de toegang tot deze diensten moeten worden aangepakt, net als de gevolgen van armoede van de ouders, die kinderarmoede teweegbrengt; benadrukt dat investeringen in maatregelen om vrouwen te ondersteunen, ook een positieve invloed hebben op de levensomstandigheden van hun kinderen; stelt in dit verband vast dat alleenstaande ouders in tijden van crisis een groter armoederisico lopen, dat bij alleenstaande ouders armoede vaker aan de volgende generaties wordt doorgegeven en dat in 85 % van de eenoudergezinnen een vrouw het gezinshoofd is; verzoekt de lidstaten maatregelen te ondersteunen om toezicht te houden op de prijzen van energie, vervoer en andere essentiële goederen, met als doel de gevolgen van de stijgende kosten van levensonderhoud te beperken, met name voor vrouwen, kinderen en de gezinnen waarin zij wonen;

4. herinnert eraan dat de COVID-19-pandemie heeft geleid tot uitdagingen voor kinderen, vooral kinderen in kwetsbare situaties, doordat hun dagelijkse routine en sociale contacten wegvielen, de bestaande ongelijkheid tussen mannen en vrouwen heeft verergerd, vooral wat betreft de toename van onbetaalde zorgtaken en de verstoring van

het evenwicht tussen werk en privéleven, en een dubbele last heeft veroorzaakt voor veel vrouwen, die langere diensten op het werk moesten draaien en thuis extra mantelzorg moesten verlenen[1]; wijst erop dat vrouwen, met name op de arbeidsmarkt, in tijden van crisis naar verhouding zwaarder worden getroffen als gevolg van hun sociaal-economische context, zoals het geval was tijdens de COVID-19-crisis, toen 42 % van de vrouwen van 15-24 jaar, 34 % van de vrouwen van 25-39 jaar, 29 % van de vrouwen van 40-54 jaar en 27 % van de vrouwen boven de 55 jaar minder betaald werk konden uitvoeren dan zij wensten[2]; merkt op dat vrouwen die op afstand werkten, een naar verhouding groter deel van de lasten hebben gedragen, aangezien hun leven zwaarder werd door de noodzaak om werk, de zorg voor kinderen en huishoudelijke taken te combineren; is van mening dat de COVID-19-crisis invloed heeft gehad op de werkloosheidscijfers in de lidstaten, met name voor vrouwen; vindt het daarom noodzakelijk om bij de aanpak van deze problematiek en de zoektocht naar oplossingen rekening te houden met armoede onder vrouwen; benadrukt dat crises zoals de COVID-19-pandemie de bestaande ongelijkheid hebben verergerd, ook wat betreft diensten op het vlak van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, of de toegang tot zulke diensten erg hebben bemoeilijkt;

5. benadrukt dat de klimaatverandering een relatief grotere invloed heeft op vrouwen die minder goed het hoofd kunnen bieden aan klimaat-, natuur- en milieurampen, doordat ze geen gelijke toegang hebben tot middelen, onderwijs en arbeidskansen en als gevolg van de geldende sociale en culturele normen en de uiteenlopende vormen van intersectionele discriminatie waarmee ze worden geconfronteerd[3]; wijst erop dat de klimaatcrisis en de gevolgen ervan nu al deze ongelijkheden verergeren en dat in de toekomst ook zullen doen;

6. stelt vast dat de inspanningen met het oog op een werkelijk gelijke samenleving met inbegrip van de beleidsmaatregelen op het gebied van gendergelijkheid, in tijden van crisis vaak ontoereikend zijn; verzoekt de lidstaten prioriteit te geven aan beleidsmaatregelen en investeringen om de negatieve gevolgen van dergelijke crises voor kinderen, vrouwen en hun gezinnen op te vangen, om de toegang tot hoogwaardige zorg, onderwijs, gezondheidszorg of huisvesting te waarborgen en om slachtoffers van gendergerelateerd geweld te beschermen; onderstreept dat er bij de beoordeling van deze problemen en de uiteenlopende gevolgen ervan en de zoektocht naar holistische en eerlijke oplossingen systematisch rekening moet worden gehouden met het genderaspect; wijst op de sociaal-economische gevolgen van de COVID-19-pandemie en de daaruit voortvloeiende toename van alle vormen van geweld tegen vrouwen, zoals tijdens en na de COVID-19-lockdown werd gedocumenteerd in verslagen van verschillende lidstaten, waaruit een zorgwekkende toename bleek van huiselijk en gendergerelateerd geweld, zoals fysiek, psychologisch en cybergeweld; merkt op dat dit ook invloed heeft op kinderen en dat zij ook dit risico lopen; wijst erop dat sommige kwetsbare bevolkingsgroepen, zoals vrouwelijke asielzoekers en de lhbtqia+-gemeenschap, ook het risico lopen slachtoffer te worden van geweld;

[1] Resolutie van het Europees Parlement van 5 juli 2022 “Naar gemeenschappelijke Europese maatregelen op het gebied van zorg” (PB C 47 van 7.2.2023, blz. 30).
[2] Afdeling Analyse van de publieke opinie van het Europees Parlement, “Flash Eurobarometer 2022 – Women in times of Covid-19”, maart 2022.
[3] Resolutie van het Europees Parlement van 17 februari 2022 over de EU-prioriteiten voor de 66e zitting van de VN-Commissie inzake de Positie van de Vrouw (PB C 342 van 6.9.2022, blz. 276).

benadrukt dat er meer publieke en particuliere middelen moeten worden vrijgemaakt om iets te doen aan de risico's voor kinderen, jongeren, ouderen en personen met een handicap, en om steun te bieden aan groepen die dreigen in de armoede te belanden; dringt aan op een versterking van het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF +) om prioriteit te geven aan de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting; wijst op de behoefte om meer middelen vrij te maken voor maatregelen om gendergerelateerd geweld te voorkomen en te bestrijden in het kader van het onderdeel "Daphne" van het programma "Burgers, gelijkheid, rechten en waarden";

7. merkt op dat het, om deze ongelijkheden te verminderen en sociale inclusie te bevorderen, van cruciaal belang is om een einde te maken aan alle vormen van discriminatie en te zorgen voor langetermijnbeleid en -diensten die de toegang tot fatsoenlijk werk en eerlijke lonen bevorderen, de loon- en pensioenkloof dichten, bescherming bieden tegen de vele oorzaken van armoede en sociale uitsluiting, gelijke kansen stimuleren voor ouders om terug aan het werk te gaan en maatregelen voor een beter evenwicht tussen werk en privéleven bevorderen, met inbegrip van gelijke toegang voor alle ouders tot betaalbare en hoogwaardige kinderopvang en voorzieningen voor langdurige zorg, en ook een gelijke verdeling van huishoudelijke en zorgtaken en de zorg voor kinderen tussen ouders binnen het gezin; wijst erop dat voor- en vroegschoolse educatie, als onderdeel van kwaliteitsvolle en professionele kinderopvang, ouders niet alleen de mogelijkheid biedt om te werken, maar ook de sociale en psychologische ontwikkeling van kinderen ten goede komt; verzoekt de lidstaten om te streven naar universele gezondheidszorg, zoals gedefinieerd door de WHO, en om te voorzien in pre- en postnatale zorg voor alle vrouwen;

8. herinnert aan het belang van een gelijke verdeling van de zorgtaken thuis, zodat vrouwen met zorgtaken de kans krijgen om meer aanwezig te zijn op de arbeidsmarkt en hun levensomstandigheden en sociale inclusie te verbeteren; merkt op dat genderstereotypen en normen op het vlak van de verdeling van zorgtaken niet alleen mannen ontmoedigen om ten volle hun rol als ouder en ook zorgtaken in ruimere zin op zich te nemen, maar ook nadelig zijn voor het welzijn en de carrièremogelijkheden van vrouwen[4]; merkt op dat mensen met zorgtaken ook het recht zouden moeten hebben om op het werk flexibele werkregelingen te vragen, zoals arbeidsduurverkorting, flexibele werktijden en telewerk; wijst erop dat maatregelen voor een goed evenwicht tussen werk en privéleven belangrijk zijn om ervoor te zorgen dat zorgtaken gelijk worden verdeeld over vrouwen en mannen en ongelijkheden op het gebied van inkomen en werkgelegenheid aan te pakken; merkt op dat een goed evenwicht tussen werk en privéleven afhangt van de beschikbaarheid en toegankelijkheid van hoogwaardige zorgdiensten;

9. herinnert eraan dat in 2021 27,9 % van de vrouwen van 25-49 jaar in de EU die niet actief waren op de arbeidsmarkt, aangaf dat de zorg voor kinderen of zorgbehoevende volwassenen voor hen de belangrijkste reden was om geen baan te zoeken[5]; wijst erop dat de hogere arbeidsparticipatie van vrouwen ook zal bijdragen om de uitdagingen op het vlak van vergrijzing in de EU aan te pakken en om de economische stabiliteit van de

[4] Europese Commissie, "Women's situation in the labour market", geraadpleegd op 2 oktober 2023.
[5] Eurostat-databank LFSA_IGAR, "Inactive population not seeking employment by sex, age and main reason – Care of adults with disabilities or children and other family or personal reasons – from 15 to 64 years old", laatst bijgewerkt op 14 september 2023.

lidstaten te verbeteren; herinnert eraan dat een onevenwichtige genderbalans in de zorg en op de arbeidsmarkt kan leiden tot een genderkloof op het gebied van pensioenen en grote verschillen in armoedecijfers op latere leeftijd; merkt op dat gezinnen met kinderen vaker worden geconfronteerd met een gebrekkige toegang tot de arbeidsmarkt en inkomensongelijkheid; wijst erop dat het verschil in de arbeidsparticipatie tussen mannen en vrouwen in gezinnen zonder kinderen 1 % is, terwijl dat in gezinnen met een kind onder de zes jaar 21 % is, en in gezinnen met drie kinderen oploopt tot 37 %[6]; is van mening dat eenoudergezinnen, vooral met alleenstaande moeders als gezinshoofd, een groter risico lopen op armoede of sociale uitsluiting (42,1 % tegenover 29,6 % in gezinnen met twee volwassenen en ten minste drie kinderen), wat verband houdt met de feminisering van de armoede, de loonkloof tussen mannen en vrouwen en het feit dat vrouwen vaker actief zijn in onzeker en deeltijds werk, naar verhouding meer tijd besteden aan slecht betaald werk en vaker hun loopbaan onderbreken om voor kinderen of andere gezinsleden te zorgen[7]; beklemtoont het belang van het voorstel voor extra maatregelen om ouders en mantelzorgers te beschermen tegen discriminatie en ontslag, zoals uiteengezet in de wetgeving inzake het evenwicht tussen werk en privéleven in het kader van de Europese pijler van sociale rechten; pleit voor een genderevenwichtig gebruik van verlof om gezinsredenen en voor flexibele werkregelingen;

10. verzoekt de lidstaten een uitgebreid pakket regels aan te nemen om paal en perk te stellen aan de hardnekkige gewoonte om vrouwen tijdens sollicitaties te vragen of zij op dat moment zwanger zijn of een kinderwens hebben; benadrukt dat dit een vorm van intimidatie op de werkplek is en hekelt dat werkende moeders hierdoor onder druk worden gezet;

11. vestigt de aandacht op de belangrijke bijdrage die vrouwen leveren op de arbeidsmarkt en op het gebied van cultuur, onderwijs, wetenschap en onderzoek; is zich bewust van de erg verslechterde levensomstandigheden van vrouwen die werken in de kunst- en cultuursector, in micro- en kleine landbouwbedrijven en plattelandsbedrijven door het gebrek aan investeringen in en steun voor economische en culturele activiteiten;

12. is van mening dat vrouwen een hoger armoederisico lopen dan mannen en dat de bestrijding van armoede onder vrouwen niet alleen een belangrijk doel op zich is, maar ook van cruciaal belang is voor de strijd tegen kinderarmoede; herinnert eraan dat ongeveer één op de tien vrouwen in Europa te maken heeft met menstruatiearmoede, d.w.z. beperkte toegang tot sanitaire producten; benadrukt dat schaamte, onbehandelde menstruatiepijn en discriminerende tradities leiden tot schooluitval en -verzuim van meisjes en afwezigheden op het werk van vrouwen; onderstreept dat er meer inzicht moet komen in de verbanden tussen menstruele hygiëne en ziekte en sterfte onder moeders, onvruchtbaarheid, soa's/hiv en baarmoederhalskanker om ongelijkheden op het vlak van gezondheid weg te werken en bij te dragen aan een vroegtijdige opsporing en het redden van levens; merkt op dat in 2021 24,4 % van de kinderen onder de 18 jaar in de EU (19,8 miljoen) risico liep op armoede of sociale uitsluiting; merkt op dat dit cijfer in sommige landen meer dan 30 % bedraagt; is van mening dat kinderen die in armoede opgroeien, het moeilijker vinden om op school goed te presteren, gezond te leven en zich op latere leeftijd te ontplooien; wijst erop dat sociale investeringen in

[6] Eurofound, "Living and working in Europe 2021", Bureau voor publicaties van de Europese Unie, Luxemburg, 9 mei 2022, blz. 73.
[7] Eurostat, "1 in 4 children in the EU at risk of poverty or social exclusion", 28 oktober 2021.

individuele vaardigheden op jonge leeftijd bijzonder nuttig zijn voor kinderen uit kansarme milieus; vindt dat alle kinderen op grond van het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind, dat door alle lidstaten werd ondertekend, het recht moeten krijgen op onderwijs, gezondheidsdiensten, huisvesting en bescherming, ontspanning en vrije tijd en een evenwichtig voedingspatroon, alsook het recht om deel te nemen aan besluitvorming die hen aangaat en te worden verzorgd binnen een gezinsomgeving;

13. is ingenomen met de zorgstrategie van de EU en de herziening van de Barcelona-doelstellingen inzake voor- en vroegschoolse educatie en opvang als drijvende kracht achter de arbeidsparticipatie van vrouwen; wijst op het belang van dergelijke hoogwaardige voor- en vroegschoolse educatie en opvang om iets te doen aan ongelijkheden en sociale nadelen voor kinderen en het gezin waarin ze wonen[8]; dringt aan op een reeks beleidsmaatregelen, programma's en aanbevelingen, alsook op investeringen op Europees niveau, om zorg te erkennen als een recht en een hoeksteen van onze samenleving; dringt er in dit kader op aan om zorg holistisch, met betrekking tot een heel leven te benaderen, het werk in de zorgsector zowel voor vrouwen als voor mannen aantrekkelijker te maken en discriminatie en genderongelijkheid in de sector aan te pakken; wijst er echter op dat de kwaliteit en beschikbaarheid van de bestaande zorg en kinderopvang op lange termijn ontoereikend zijn, met name voor jonge kinderen;

14. herinnert aan het belang van de Barcelona-streefcijfers om vóór 2030 ten minste 50 % van de kinderen onder de drie jaar en ten minste 96 % van de kinderen vanaf drie jaar tot de leerplichtige leeftijd te laten deelnemen aan voor- en vroegschoolse educatie en opvang; onderstreept dat vrouwen een centrale rol spelen in essentiële openbare diensten zoals maatschappelijk werk, zorgverlening, onderwijs en gezondheidszorg, die onze economie en samenleving draaiende houden, maar waarop in tijden van crisis vaak als eerste wordt bezuinigd; is van mening dat voor- en vroegschoolse educatie en opvang een doorslaggevende invloed hebben op de cognitieve ontwikkeling van kinderen omdat zij tijdens hun eerste vijf levensjaren essentiële vaardigheden ontwikkelen en dat de toegang tot hoogwaardig onderwijs de basis legt voor succes op latere leeftijd op het gebied van onderwijs, welzijn, inzetbaarheid en sociale integratie, en een belangrijke invloed heeft op de eigenwaarde; meent dat kinderdagverblijven en voorschools onderwijs ertoe bijdragen om de sociaal-economische status van kinderen met een hoog armoederisico te compenseren, en de integratie van ouders, vooral moeders, op de arbeidsmarkt te bevorderen; is van mening dat inclusief onderwijs tegemoetkomt aan alle leerlingen door leer-, culturele en gemeenschapswaarden te versterken; merkt op dat de verschillen in het onderwijsniveau tussen kinderen met uiteenlopende onderwijsachtergronden zijn toegenomen; beveelt de lidstaten aan om universele toegang tot inclusief en hoogwaardig onderwijs – formeel, informeel, openbaar of privé – te waarborgen voor kinderen van alle leeftijden, om hun emotionele, sociale, cognitieve en fysieke ontwikkeling te bevorderen, hun welzijn te waarborgen, en ervoor te zorgen dat alle kinderen inclusief, hoogwaardig onderwijs kunnen genieten zodat het onderwijssysteem zoveel mogelijk resultaten oplevert op het gebied van gelijkekansenbeleid en het doorbreken van uitsluitingscycli;

[8] In 2021 gaf 27,9 % van de vrouwen van 25-49 jaar in de EU die niet actief waren op de arbeidsmarkt, aan dat de zorg voor kinderen of zorgbehoevende volwassenen voor hen de belangrijkste reden was om geen baan te zoeken (Eurostat 2021 Arbeidskrachtenenquête).

15. beveelt de lidstaten aan om de nodige steun vrij te maken om het recht op cultuur, sport en ontspanning en de toegang tot vrije ruimte en een gezonde omgeving voor alle kinderen te waarborgen, met bijzondere aandacht voor de kwaliteit en gelijke toegang wat betreft kinderen die in armoede of in afgelegen gebieden leven, kinderen met een handicap, kinderen die behoren tot nationale, etnische, religieuze, taal- en migrantenminderheden, kinderen die zich binnen de EU verplaatsen, ongeacht hun nationaliteit, en achtergelaten kinderen; herinnert aan het recht op vrije tijd en het recht om deel te nemen aan spelletjes en recreatieve activiteiten, zoals vastgesteld in het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind;

16. benadrukt dat het dichten van de loon- en pensioenkloof tussen mannen en vrouwen een positieve invloed heeft op armoedebestrijding en sociale inclusie en van essentieel belang is om gendergelijkheid te bereiken; benadrukt dat het belangrijk is om op grote schaal te voorzien in hoogwaardige kinderopvang, sociale zorg en huishoudelijke diensten, aangezien het gebrek aan of de beperkte toegang tot zulke voorzieningen ertoe leidt dat vrouwen minder of niet deelnemen aan de arbeidsmarkt om onbetaalde zorgtaken te vervullen; pleit voor een ambitieuze uitvoering van de richtlijn beloningstransparantie[9] en voor specifieke maatregelen ter bestrijding van precair werk, armoede onder werkenden, de horizontale en verticale segregatie van de arbeidsmarkt en de onderwaardering van werk dat meestal door vrouwen wordt verricht, wat opnieuw moet worden beoordeeld en eerlijk worden beloond;

17. wijst op de belangrijke rol van gezinnen in tijden van crisis; wijst op het belang van behoorlijke kinderopvang, maatschappelijke zorg en huishoudelijke diensten voor alleenstaande ouders, vooral vrouwen, aangezien alleenstaande moeders naar verhouding zwaarder zijn getroffen door de COVID-19-crisis en kwetsbaar zijn voor de zorgbehoeften van hun familieleden, waardoor ze minder beschikbaar zijn voor beroepsactiviteiten[10]; verzoekt de Commissie en de lidstaten om de Europese kindergarantie op ambitieuze wijze uit te voeren en te versterken zodat alle kinderen in de EU, ook in afgelegen gebieden, toegang krijgen tot gezonde voeding, behoorlijke huisvesting, gezondheidszorg, onderwijs, zorg en vrijetijdsactiviteiten; herinnert eraan dat het belangrijk is om kinderrechten te integreren in alle interne en externe beleidsmaatregelen van de EU, (wetgevende en niet-wetgevende) acties en programma's die direct of indirect een weerslag kunnen hebben op kinderen en zo consistentie en samenhang te garanderen; benadrukt het belang van de uitvoering van de aanbeveling inzake de Europese kindergarantie[11];

18. benadrukt dat in Europa een op de vijf kinderen het slachtoffer wordt van enige vorm van seksueel geweld, dat het meeste misbruik plaatsvindt in een verondersteld vertrouwenskader en dat kinderen bijna een kwart van de slachtoffers van mensenhandel in de EU uitmaken, meestal meisjes die in grote mate het slachtoffer

[9] Richtlijn (EU) 2023/970 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handhavingsmechanismen (PB L 132 van 17.5.2023, blz. 21).
[10] Eurofound, "Economic and social inequalities in Europe in the aftermath of the COVID-19 pandemic", Bureau voor publicaties van de Europese Unie, Luxemburg, 24 januari 2023.
[11] Aanbeveling (EU) 2021/1004 van de Raad van 14 juni 2021 tot instelling van een Europese kindergarantie (PB L 223 van 22.6.2021, blz. 14).

worden van seksuele uitbuiting[12]; merkt op dat jonge, vrouwelijke asielzoekers geconfronteerd worden met gendergerelateerd geweld; veroordeelt alle vormen van geweld, misbruik, uitbuiting en verwaarlozing van kinderen; dringt er bij de lidstaten op aan geïntegreerde preventie- en beschermingssystemen voor kinderen te ontwikkelen en toe te passen met het oog op de uitbanning van geweld, misbruik, uitbuiting en verwaarlozing, waarbij scholen en gezondheidszorgstelsels worden betrokken, met inbegrip van openbare diensten, om de voorwaarden voor een snelle respons te scheppen, een beschermende omgeving te creëren en de positie van kinderen te helpen versterken; benadrukt dat elk kind recht heeft op bescherming tegen misbruik, geweld en verwaarlozing;

19. wijst op het belang van onderwijs en het versterken van de positie van meisjes en vrouwen als een factor in de strijd tegen genderongelijkheid en sociale uitsluiting; beklemtoont in dit verband het belang van schoolprogramma's waarin stereotypen kritisch worden benaderd en aandacht wordt besteed aan de negatieve gevolgen van deze stereotypen voor meisjes en vrouwen, maar ook voor jongens en mannen, met als doel deze stereotypen te doorbreken; beveelt de lidstaten aan ervoor te zorgen dat kinderen van alle leeftijden toegang hebben tot al dan niet formeel inclusief en hoogwaardig onderwijs; benadrukt dat uitgebreide seksuele voorlichting voor alle kinderen een essentiële maatregel is om ongelijkheden weg te werken en naar een geweldloze samenleving te streven, omdat hierdoor schadelijke genderstereotypen in vraag worden gesteld, en de diversiteit, lichamelijke autonomie en lichamelijke en geestelijke integriteit worden bevorderd;

20. erkent dat scholen een cruciale rol spelen bij het verstrekken van een dagelijkse voedzame maaltijd (in veel gevallen de enige maaltijd), en het bevorderen van voorlichting over voeding die tot buiten hun muren reikt; dringt er bij de lidstaten op aan om te voorzien in minstens één gratis maaltijd van goede kwaliteit op alle niveaus van het verplicht onderwijs;

21. acht het noodzakelijk dat de lidstaten beleid ontwikkelen om de prevalentie van kinderarbeid in de EU aan te pakken; wijst in dit verband op de aanbevelingen van de Internationale Arbeidsorganisatie, waarin wordt benadrukt dat de sociale bescherming voor kinderen en het gezin waarin ze wonen moet worden uitgebreid om de armoede en onzekerheid die kinderarbeid in stand houden tegen te gaan, door: ervoor te zorgen dat de geboorte van ieder kind wordt geregistreerd zodat kinderen een juridische identiteit hebben en hun rechten vanaf hun geboorte kunnen uitoefenen; fatsoenlijk werk te bevorderen, dat een eerlijk loon oplevert, met bijzondere aandacht voor werknemers in de informele economie; een passende manier van leven op het platteland te bevorderen, onder meer door economische diversificatie te ondersteunen, te investeren in infrastructuur en diensten, en de bescherming en planning van gewassen uit te breiden, in het bijzonder bij agrarische familiebedrijven, die nog steeds gedeeltelijk afhangen van het hele gezin om hun landbouwbedrijf draaiende te houden; te voorzien in wetgeving om kinderen te beschermen, en in de nodige nationale instrumenten om deze wetgeving uit te voeren; problemen op het gebied van gender en discriminatie aan te pakken die het risico op kinderarbeid verhogen, vooral voor meisjes, en die verband

[12] Mededeling van de Commissie van 24 maart 2021, getiteld "EU-strategie voor de rechten van het kind" (COM(2021)0142).

houden met onbetaald huishoudelijk werk;

22. merkt op dat kinderen met verschillende achtergronden, zoals migranten, vluchtelingen, asielzoekers en ongedocumenteerde en niet-begeleide kinderen het hardst door armoede worden getroffen; merkt op dat kinderen in eenoudergezinnen of in grote kansarme gezinnen, kinderen met een handicap en kinderen die tot etnische minderheden behoren ook met armoede worden bedreigd[13]; benadrukt de ongelijke toegang tot gezondheidszorg en onderwijs voor de armste en kwetsbaarste kinderen; beklemtoont dat Romakinderen en naar schatting 11 miljoen kinderen met een handicap behoren tot de meest kansarme kinderen op het gebied van toegang tot hoogwaardig onderwijs; merkt op dat Romakinderen in Europa een hoger risico lopen om de lagere of middelbare school voortijdig verlaten zonder basisvaardigheden te hebben verworven, maar dat kinderen met een handicap zelfs volledig uitgesloten blijven van school en hoogwaardig onderwijs[14]; onderstreept dat volgens de Global Women's Health Index ongeveer 44 % van alle vrouwen in de EU het voorbije jaar nog geen test heeft ondergaan voor een van de vier kritieke vrouwenziekten; merkt op dat genderongelijkheid een belemmering vormt voor de toegang van meisjes en vrouwen tot gezondheidsinformatie en kritieke diensten; benadrukt hoe belangrijk het is om ongelijkheden in de gezondheidszorg voor vrouwen te verkleinen; verzoekt de Commissie en de lidstaten prioriteit te geven aan de rechten van kinderen in de nationale strategieën ter ondersteuning van de Roma en ervoor te zorgen dat Romakinderen gelijke toegang hebben tot essentiële diensten, met bijzondere aandacht voor voor- en vroegschoolse educatie en opvang, lager en middelbaar onderwijs, gezondheidszorg, voeding en fatsoenlijke huisvesting; stelt vast dat als meisjes op verschillende gebieden worden gediscrimineerd, het voor hen nog ingewikkelder is om de obstakels voor de toegang tot hun rechten te overwinnen en uit de armoede te raken; merkt op dat zij daardoor een grote kans lopen over het hoofd te worden gezien in plannen om de behoeften van kwetsbare groepen aan te pakken; benadrukt het belang van investeringen in zowel particulier als openbaar onderwijs dat voorziet in doelgerichte onderwijsmethoden, evenals een op maat gesneden benadering voor kinderen die tot kwetsbaardere sociale groepen behoren, zoals gezinnen en gemeenschappen die met uitsluiting te maken krijgen; beklemtoont dat er voor die benadering moet worden samengewerkt tussen leerkrachten, maatschappelijk werkers en onderwijsdeskundigen, gezinnen en gemeenschappen; verzoekt de Commissie en de lidstaten kinderrechten mee te nemen in de Europese strategie inzake de rechten van personen met een handicap 2021-2030 en gezinnen te ondersteunen door te investeren in de empowerment van kinderen en de gezinnen waarin ze wonen, en in het recht op zelfstandig wonen;

23. herinnert eraan dat in Europa negen miljoen jongeren (10-19 jaar) psychische aandoeningen hebben en dat meer dan de helft van deze jongeren kampt met angst en depressie; onderstreept dat psychisch leed vaker voorkomt bij vrouwen en leden van de lhbtqia+-gemeenschap, als gevolg van discriminatie en marginalisering[15]; benadrukt bovendien dat psychische aandoeningen ook vaak voorkomen bij niet-begeleide

[13] Save the Children, "Over 200,000 more children are at risk of poverty in the European Union: Save the Children report", 7 maart 2023.
[14] Het Regionaal Bureau voor Europa en Centraal-Azië van Unicef, "Situation of Children in Europe and Central Asia", januari 2023.
[15] Unicef, "The Mental Health Burden Affecting Europe's Children", 4 oktober 2021.

migrantenkinderen en -jongeren, aangezien zij situaties meemaken die aanzienlijke gevolgen hebben voor de geestelijke gezondheid; stelt vast dat kinderen als gevolg van de COVID-19-beperkingen veel minder sociale contacten en interactie hadden, wat hun leven enorm verstoorde en vaker aanleiding gaf tot symptomen van depressie, vooral bij tienermeisjes[16]; merkt op dat scholen de toegang tot geestelijke gezondheidszorg en psychosociale ondersteuning vergemakkelijken; herinnert eraan dat Unicef de aandacht heeft gevestigd op beproefde strategieën zoals de uitrol van programma's om bewustzijn te creëren en de emotionele copingvaardigheden van jongeren te versterken, waarbij adviesdiensten inzake geestelijke gezondheid worden geïntegreerd in het onderwijs, leerkrachten en personeel worden opgeleid over methoden om het welzijn van leerlingen te bevorderen en veilige ruimten worden ingericht waar kinderen hun zorgen kunnen delen en bespreken[17]; beklemtoont dat de lidstaten voldoende middelen moeten uittrekken voor de behandeling van mentale aandoeningen en psychosociale problemen en de verbetering van regionale infrastructuren via het ESF +-programma en het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, met inbegrip van specifieke programma's voor kwetsbare groepen;

24. merkt op dat genderongelijkheden op het gebied van gezondheid sterk verband houden met de sociaal-economische status van vrouwen en de geografische regio, en dat het van cruciaal belang is rekening te houden met de sociale en economische factoren die bepalend zijn voor het leven en de gezondheid van vrouwen in de verschillende levensfasen; wijst op het gebrek aan hoogwaardige, toegankelijke, beschikbare en betaalbare zorgdiensten in alle lidstaten, ook in plattelandsgebieden; stelt ook vast dat er door tal van juridische, financiële, praktische, sociale en culturele belemmeringen en beperkingen aanzienlijke verschillen bestaan tussen de lidstaten op het vlak van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, en veilige en legale abortus; herinnert eraan dat de seksuele en reproductieve gezondheid en rechten een voorwaarde zijn voor gendergelijkheid;

25. herinnert eraan dat er veel vrouwelijke vluchtelingen uit Oekraïne in verschillende Europese landen binnen en buiten de EU wonen en specifieke behoeften hebben op het gebied van kinderopvang, en dat er aan die behoeften moet worden voldaan om enerzijds hun toegang tot de arbeidsmarkt te vergemakkelijken, en anderzijds de taalverwerving en maatschappelijke integratie van hun kinderen te bevorderen; benadrukt dat de oorlog in Oekraïne heeft geleid tot een beperking van de toegang tot gezondheidszorg, met inbegrip van diensten op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, en tot een kritieke situatie om ontheemden toegang te bieden tot zulke diensten;

26. verzoekt de lidstaten de uitdagingen aan te pakken waarmee Oekraïense vrouwelijke vluchtelingen worden geconfronteerd, zoals taalbarrières, het grotere risico van sociale isolatie en beperkte sociale netwerken; merkt op dat Oekraïense vluchtelingen mogelijk nog steeds risico lopen op armoede en sociale uitsluiting; merkt op dat zorgtaken de toegang tot de arbeidsmarkt vaker bemoeilijken voor Oekraïense vrouwen (33 %) dan voor Oekraïense mannen (9 %); roept de lidstaten op deze uitdagingen aan te pakken door in specifieke steun te voorzien voor kinderopvang, zoals steunmaatregelen voor

[16] Save the Children, "Guaranteeing Children's Future – How COVID-19, cost-of-living and climate crises affect children in poverty and what governments in Europe need to do", maart 2023.
[17] Unicef, "The Mental Health Burden Affecting Europe's Children", 4 oktober 2021.

kinderopvang of subsidies[18];

27. benadrukt dat er volgens een rapport van Save the Children[19] nu meer kinderen in door gewapende conflicten getroffen gebieden leven dan ooit in de laatste twintig jaar (in het bijzonder in Afghanistan, Jemen, Zuid-Sudan, de Centraal-Afrikaanse Republiek, de Democratische Republiek Congo, Syrië, Irak, Mali, Nigeria en Somalië), en dat deze conflicten jaarlijks het leven kosten aan 100 000 baby's; herinnert eraan dat in 2017 420 miljoen kinderen in conflictgebieden leefden (18 % van alle kinderen in de wereld), wat 30 miljoen meer was dan het jaar voordien;

28. verzoekt de Commissie en de lidstaten structurele vormen van discriminatie te bestrijden en voor iedereen een onbeperkte en niet-discriminerende toegang tot de arbeidsmarkt mogelijk te maken, wat ook een positieve invloed heeft op de ontwikkeling van kinderen, sociale inclusie en rechtvaardigheid en armoedebestrijding; verzoekt de Commissie en de lidstaten specifieke maatregelen voor te stellen om de toegang tot de arbeidsmarkt en de veiligheid van vluchtelingen en migranten te bevorderen; wijst in dit verband op de Europese richtlijnen inzake beloningstransparantie en minimumlonen[20], die extra maatregelen zijn om de loonkloof tussen mannen en vrouwen weg te werken; wijst erop dat eerlijke beloning bijdraagt aan de bestrijding van armoede onder vrouwen op de lange termijn; benadrukt dat EU-financiering nationale steunmaatregelen en investeringen mogelijk maakt om kinderarmoede te bestrijden en sociale inclusie te bevorderen;

29. verzoekt de Commissie een reeks maatregelen en aanbevelingen voor te stellen die gericht zijn op de transitie naar een economie waarin zorg een centrale plaats krijgt in het EU- en nationaal beleid, tijdige en gelijke toegang tot hoogwaardige zorgdiensten wordt gewaarborgd, zoals zorgonderwijs, en tegelijkertijd efficiënt gebruik wordt gemaakt van de beschikbare EU-instrumenten en voldoende financiering op dit gebied wordt uitgetrokken; vestigt er nogmaals de aandacht op dat er naast de ESF+-steun ook middelen uit andere EU-fondsen direct of indirect kunnen worden gebruikt voor de financiering van programma's die het leven van kinderen en het gezin waarin ze wonen beïnvloeden, zoals het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en het Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen;

30. vraagt de Commissie en de lidstaten een systeem vast te stellen voor de monitoring van borstvoeding op EU-niveau, om inzicht te verwerven in de realiteit en tot beleidsmaatregelen te komen om borstvoeding aan te moedigen, in overeenstemming met de aanbevelingen van de WHO;

31. verzoekt op alle beleidsterreinen rekening te houden met de beginselen van gendermainstreaming en genderbudgettering, ook bij het ontwerpen van maatregelen als reactie op een specifieke crisis die gevolgen heeft voor meisjes en vrouwen; benadrukt daarom de behoefte aan specifiek uitgesplitste gegevens, genderexpertise en gendereffectbeoordelingen om de genderdimensie volledig te integreren en om de

[18] Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, "What are the integration challenges of Ukrainian refugee women?", 30 mei 2023.
[19] Save the Children, "Stop the War on Children: Protecting children in 21st century conflict", 2019.
[20] Richtlijn (EU) 2022/2041 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende toereikende minimumlonen in de Europese Unie (PB L 275 van 25.10.2022, blz. 33).

specifieke gevolgen van dit beleid voor vrouwen beter te begrijpen en aan te pakken; dringt aan op gendergerichte maatregelen via de toewijzing van middelen om te voldoen aan de specifieke behoeften van vrouwen na de negatieve gevolgen van meervoudige crises, vooral op het gebied van werkgelegenheid, gendergerelateerd geweld en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, waar nodig ook in programma's en instrumenten in het kader van NextGenerationEU en de EU-langetermijnbegroting voor de periode 2021-2027.

INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

Datum goedkeuring	19.9.2023
Uitslag eindstemming	+: 24 –: 2 0: 4
Bij de eindstemming aanwezige leden	Isabella Adinolfi, Christine Anderson, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Annika Bruna, Maria da Graça Carvalho, Margarita de la Pisa Carrión, Gwendoline Delbos-Corfield, Lina Gálvez Muñoz, Lívia Járóka, Arba Kokalari, Alice Kuhnke, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Karen Melchior, Johan Nissinen, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Pina Picierno, Evelyn Regner, Diana Riba i Giner, Eugenia Rodríguez Palop, María Soraya Rodríguez Ramos, Maria Veronica Rossi, Christine Schneider, Sylwia Spurek
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervangers	Abir Al-Sahlani, Silvia Modig, Eleni Stavrou, Hilde Vautmans
Bij de eindstemming aanwezige plaatsvervangers (artikel 209, lid 7)	Laura Ballarín Cereza

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

24	+
ID	Annika Bruna
PPE	Isabella Adinolfi, Maria da Graça Carvalho, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Christine Schneider, Eleni Stavrou
Renew	Abir Al-Sahlani, Karen Melchior, María Soraya Rodríguez Ramos, Hilde Vautmans
S&D	Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Lina Gálvez Muñoz, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Pina Picierno, Evelyn Regner
The Left	Silvia Modig, Eugenia Rodríguez Palop
Verts/ALE	Gwendoline Delbos-Corfield, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek

2	-
ECR	Johan Nissinen
ID	Christine Anderson

4	0
ECR	Margarita de la Pisa Carrión
ID	Maria Veronica Rossi
NI	Lívia Járóka
PPE	Arba Kokalari

Verklaring van de gebruikte tekens:
+ : voor
- : tegen
0 : onthouding